

*Personalities in Science
Личности в науката*

АКАДЕМИК ДИМИТЪР КЛИСУРСКИ НА 80 ГОДИНИ

PROFESSOR DIMITER KLISSURSKI AT 80

Найден Найденов
Съюз на химиците в България

Един от най-дългогодишните сътрудници на списание „Химия” акад. Димитър Георгиев Клисурски навърши 80 години. Той произхожда от учителско семейство. Роден е на 16 декември 1933 г. в с. Гложене, Ловешка област. Висшето си образование е завършил през 1957 г. в Химикотехнологичния и металургичен университет в София. В продължение на близо три години е работил в Химическия комбинат в гр. Димитровград.

През есента на 1950 година постъпва на работа като технически научен сътрудник в Института по физикохимия на БАН. След учредяването на Института по обща и неорганична химия на БАН преминава на работа към него, където работи и понастоящем. Към научните изследвания се насочва още като студент и дипломант и

установява тясно сътрудничество с учени от БАН. Преминава последователно през всички степени на научната иерархия. За професор е избран през 1983 г., през 2003 г. за член кореспондент и през 2008 г. за академик на БАН. Специализирал е в Института по физикохимия в Чешката академия на науките „Я. Хейровски“ и е бил гостуващ професор в Канада, Германия и Италия. В продължение на един 16 годишен период е чел лекционни курсове по „Химична кинетика и катализ“ и по „История на химията“ в Химическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и двукратно в Лейкхедския университет на Канада. В продължение на 20 години е заместник-директор на Института по обща и неорганична химия на БАН.

В изследователската си дейност сътрудничи резултатно с учени от Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Химикотехнологичния и металургичен университет, Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, Университета по хранителни технологии в Пловдив и Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“. Установява активно международно сътрудничество със свои колеги от Германия, Франция, Италия, Испания, Канада, Чехия, Русия, Швейцария и Виетнам. Бил е научен ръководител на 24 успешно защитили се докторанти. Повече половината от тях са хабилитирани учени.

Акад. Д. Клисурски е автор и съавтор на повече от 300 оригинални научни труда, отпечатани предимно в престижни международни и чуждестранни списания и на пет книги. Те са обект на повече от 3500 цитирания на автори от близо 60 държави. Същевременно е автор и на близо 200 публицистични и научнопопулярни статии. С удоволствие сътрудничи и на списание „Химия“. Съавтор е на 38 международни и български патента. На тяхна основа са осъществени 14 промишлени внедрявания с доказан голям икономически ефект.

Научните дирения на акад. Д. Клисурски са в три важни направления на съвременната химическа наука: неорганичен синтез, хетерогенен катализ и механохимия. Още през 60-те години на миналия век развива концепцията, че активността и селективността на катализаторите при пълно каталитично окисляване се определя главно от енергията на връзката на кислорода в техния повърхностен слой. Установяването на корелация днес е общоприето и е основен принцип при научния подбор на катализатори за пълно или избирателно окисляване. По-късно е показано, че тази корелация е приложима и при каталитични реакции на дехидратиране.

В изследванията си акад. Клисурски прилага широк набор от модерни експериментални методи. Част от тях са въведени за пръв пат в страната. Разработил е и значителен брой нови експериментални и препаративни методи.

Научните търсения на юбиляра са намерили окуражаваща положителна оценка у нас и в чужбина. Удостоен е с благодарствена грамота на Химическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ за преподавателската си дейност, с почетни знак на Института по обща и неорганична химия на БАН, с орден „Кирил

и Методий”, с медал „Марин Дринов” на лента на БАН, със златна значка „Асен Златаров” на Федерацията на научно-техническите съюзи. Понастоящем е член на Съюза на химиците в България. През 2008 г. му е връчена от министър председателя на България юбилейна почетна грамота „За особени заслуги”. Името му е вписано в „Златната книга” на българските откриватели и изобретатели.

Признанието в чужбина на изследователската дейност на акад. Клисурски е под различни форми. Още през 1976 г. е удостоен със званието „Почетен професор на Лейкхедския университет” в Канада. Носител е на медала „Н. С. Курнаков” на Института по обща и неорганична химия на Руската академия на науките. Дълго време е бил член на редакционните колегии на авторитетните международни научни списания “Materials Chemistry” и “Materials Chemistry and Physics”. В конкурс с учени от 42 държави през 2007 г. печели престижната международна награда за наука «Харизми».

Понастоящем продължава да е член на ръководството на Световната федерация на каталитичните дружества и Международната механохимична асоциация. Редовен член е на три престижни академии: на Българската академия на науките, на Европейската академия на науките и изкуствата (Залцбург) и на Европийската академия на науките, изкуствата и литературата (Париж и Антиб). Убеден смята, че просто е имал шанс да попадне на добро място и да работи с приятни колеги. В живота често среща потвърждения на изказания от самия него афоризъм, който гласи: *”Ако си глупав си щастлив да живееш между умни хора. Ако си умен си наказан да живееш между глупаци”*. Смята, че в химията, ако една публикация бъде подмината, то или си гений (а сам знаеш, че не си), или пък си сътворил нещо, от което никой не се интересува.

ИЗБРАНА БИБЛИОГРАФИЯ

- Klissurski, D. (2010). An act of appreciation (G. Bliznakov). *Chemistry*, 19, 75-76 [In Bulgarian].
- Klissurski, D. (2011). Meeting with Nobel laureates. *Chemistry*, 20, 343-348 [In Bulgarian].
- Klissurski, D. (2012). Dobri Lazarov – chemist, educator, popularizer of science. *Chemistry*, 21, 912-915 [In Bulgarian].
- Klissurski, D. (2012). Elka Pencheva – family tradition and own achievements. *Chemistry*, 21, 916-919 [In Bulgarian].

✉ **Eng. Nayden Naydenov**,
Union of Chemists in Bulgaria
108, G. Rakovski Str.
1000 Sofia, Bulgaria
E-mail: chemuni@abv.bg